

huiusmodi niam etiam; atq; hinc n' e' falsus ad imaginem Angelorum, nec e' illorum imago,
 ad Dei: qd' illud Deus Adam corpus formavit, et creavit etiam; et
 hinc videri dicitur no' 2° b' Et creavit Deus hominem ad imaginem
 et similitudinem suam etia et inferioris (q' 2° no' 7° b' formavit igitur
 Deus hominem de limo terra etia id e' corpus Adam.

Ad hoc hinc n' sit corpus Terri parentum, sed et dicitur
 corpus huius in ventre matris n' ni a virgine, et a pia
 Divina inie hinc tamquam ab illi nostrum ovum artificia: Et a pari-
 te ex ad de Quia et Adam corporibus: ite ex Beata b' nos,
 b' Et nunc Domine Pater noster es tu, nos visu hinc, et hinc
 noster es tu, et opera manuum tuarum omnes nos etia, et ita q' p' hinc
 cum intigit et exponit L. Denton: nre et p' hinc, q' nullam hinc
 hinc assignabitur aliis p' hinc, a q' ut ab artificia formetur in ventre ma-
 tris corpus hinc, nam dicitur qd' a nra; hoc id e' ac dicitur qd' a
 nra et a: dicitur aut' qd' ab aia matris, et a femine hinc, videri hinc
 hinc, et ab hinc dicitur; qd' a illa Dei virgine, et a pia: hinc id
 dicitur de hinc corporum viventium aliorum, et plantarum.

Ingrendum 2°: ex q' ma, q'nto tempore, in q'ntam d-
 tate, in q' magnitudine hinc hinc corpus Adam: Ad hinc
 dicitur, ex limo terra, id e' ex terra simul, et aq' imixta, nec non
 ignis aliquid, et aeris, ac ex hinc 2^{is} q'ntibus elementorum hinc
 hinc ex dicitur hinc hinc mixtura. Non hinc hinc, an instantanee an
 in tempore hinc hinc corpus illud, etenim hinc hinc q'nt' hinc; in
 hinc hinc e' qd' instantanee, q'nt' hinc hinc corpus hinc, et hinc
 hinc.

Quid q'nt' hinc hinc hinc hinc in estate anni 3° 3°
 34; alij q'nt' hinc hinc hinc hinc, anno 50, et 60;
 Certum hinc hinc hinc hinc hinc ea estate, q'nt' hinc hinc hinc hinc
 attingeret; ac q'ntam dicitur anno n' e' certum, q'nt' alij hinc, alij hinc

102
LIVRO 2.

DE CÆLI.

Dispartitur in partes, quibus erit de Mō, Nā, et q̄itate Cælorū;
quibus de Luna, motu, et influxu corporum Cælestium.

ARTICULUS 1us

DE Mō, Nā, ET Q̄TATE CÆLORUM.

Quæres quid duplex sit Cælum. Id est, quod, ac plurimum Mathematico-
rum tria sunt, Cælus est undecim, nam spatium in quo quiescit planeta mo-
uetur, et Luna habitus est quodam dicitur Cæli, et planeta sunt septem, et
quiescit alio superior, supra enim nobis vicinior est Luna, deinceps, Cælum
ascendens, 2us est Mercurius, 3us Venus, 4us Sol, 5us Mars, 6us
Jupiter, 7us Saturnus, quod iam hinc septem Cælorum atq̄
stellæ sunt his septem planetis superiores, quod illarum spatium est Cælum
Cælum, quod antonomastice dicitur Firmamentum, seu Cælum Helepticum
atq̄ Cælum, et planeta illorum, si sit motu peculiari cuiusque mo-
tu ab occidentem in orientem, sed est mouenti aliquotulum in unum
et aliud latum, motu quem vocant trepidationem, seu precessionem ab Austro,
ad Septentrionem et e converso, hi vero motus apparent nequeunt provenire ab in-
terio eorum corporis, et naturæ, quod ad Cælum hinc motus ad latera admit-
tendum est Cælum quoniam dicitur Cylindricum, et cuius Cylindricus sit mo-
tus ille ad latera: deinde ad Cælum illum alium motum generale, quod
omnes Cælestes sphaeræ mouentur ab oriente in occidentem, admittenda
est 2° motum Cælum, quod appellatur Cælum mobile; atq̄ si hinc deinceps
Cælorum istat est Cælum empyreum, et Beatorum sedem: quod in-
decem sunt Cæli.

ultra hoc undecim caelo 12 admittit & Pappus, de sphae-
 ra caeli 10 & alijs, si n̄ unum s̄m, s̄t duo caeli
 (crystalino) intra caelum stellatum, & s̄m mobile; observat en̄ qd
 in inferioribus stellis & planetis n̄ s̄t datus motus ille strepidi-
 osus ad latera, s̄t est datus specialis motus strepidosus ab oriente
 in occidentem datus a motu generali; qd ad specialem illum videtur
 admittendum ē alteru caelum crystallinum, ac p̄inde 12 s̄t caeli. P.
 Christophorus Bonus in astronomia ostendit, octo s̄a viginti cae-
 los admittendos ei in s̄p̄a opinione, id ē sublimis sphaera terra
 undeciq̄ ambientes: imo adhuc ultra hos caelos docet illa 12, exan-
 tisq̄ s̄ia datur sex sphaeras caelestes, quum sit nulla terra
 (tingit undeciq̄) & ideo caelum speciale nulla dicitur, s̄t q̄libet tin-
 git suam planetam sole excepto; q̄a, tingit, in q̄libet ex alijs pla-
 netis datur p̄ntes assensus, & desensus, ac retrogradatio, & ad
 hos motus saluandos admittenda ē et̄a q̄libet ex do planetis par-
 tis hae sphaera; & sic sex circuli duntaxat sex oppositi, & q̄libet
 dicit s̄p̄a p̄ntia caelum planetarum cuiusq̄. Tandem L. s̄m n̄ in novum
 admittit caelos, n̄ septem planetarum, stellati s̄m, & a 12 mobilium
 dicitur, ac s̄ant Empiricum.

Quia s̄ior s̄ia fit tres s̄m ei caelos, s̄m aerium, q̄
 s̄tendit integrum spatium a globe hoc terra usq̄
 ad caelum usq̄ stellatum, inclusiq̄ s̄ibus, & n̄t aeris regionibus & ab-
 ris, et̄ illud in q̄ planeta circumferuntur, neq̄ sine legit qd aer
 in utro inclusus, aut intra terram, agm et̄a dicit p̄nt caelum inclusum
 in terra, utro et̄a; q̄ en̄ caelum, seu firmamentum id sit atq̄ exten-
 sam, seu expansum p̄ca illud Psalmus 3° Extendens caelum sicut su-
 lem et̄a; s̄ sicut cortinam, ut dicitur Bezaia 10, & 41, hinc cae-
 lum n̄ dicitur nisi aer ille, q̄ extensus & firmatus ē, ac tingens
 oem terram; s̄m caelum ē spatium illud in q̄ s̄t stella, est

dicitur Crystalina, & firmamenti & sicut mobile; sicut in & sup-
 ra e' Empyreum, & qd' sedes Beatorum e', & qd' dari i' ista ex
 falsa pag: imobilitate dicitur ee, nam debet manifestare qd'
 e' Beatorum habitus, qd' sint in spatio mobili, sicut in dam nati nec
 eund' personam fixum sunt, & fortiori Beati fixum sunt dicitur
 aru' habent: qd' tres sancti dantur ali. I' ista hanc sicut & aucto-
 ritate: nam D. Philo 2^a ad Thimotheos 22 no 2^a & 4^a Philippus
 e' in sicut Calum & in Paradisum: hoc e' xia loem sicut & sicut
 expositum in Empyreum, & sedem Beatorum, qd' clare uide-
 rit e', aut n' uiderit e' sicut uiam, atq' Empyreum e' Calu-
 lum in sicut sicut: qd' si uolum Calum, & sicut e' or-
 dine sicut, sicut sicut e' Calu. Accedunt sicut & sicut
 tenentur ad sicut sicut sicut. I' ista qd' ex reiectione sicut
 qd' sicut, nam sicut multiplex sicut, ac mole, & in sicut sicut
 uideri inuicibilis, & nimis obscura, dicitur sicut sicut sicut
 uideri Calu e' sicut, qd' sicut ee ostendimus infra; ibe qd' sicut
 sa sicut ee sicut illos uario planetarum motu, qd' si ad huc
 saluandis assignentur omnes uirtus sicut, imo qd' sicut planeta in-
 tra sicut sicut nec priuatis, & sicut motus oppositos, qd' ad
 illos dicitur dicitur motus: tandem qd' sicut sicut per aduersarios
 Calu Crystalinam ad illos duos e' oppositi motus sicut: qd'
 Calu qd' sicut motus oppositos sicut sicut sicut uiam
 sicut mouentur, hoc aut' inferius assignabitur: qd' sicut ex sicut
 sicut reiectione e' illa sicut.

Igo gem hanc de no Calum, totam sicut exi-
 sicut de noe; nam nulla sicut negat, qd' sicut plane-
 tam ee, & circumuolui in spatio dicitur ad a sicut sicut; illa sicut
 e', an sicut sicut planeta sicut uolandum Calu, dicitur
 sicut dicitur e' planeta: ibe rano negat, dari hoc sicut sicut

Sublunarem, & in 3^a aut pler⁹ region⁹ accidentalit^r distinct⁹ dividat^r;
 igit^r diff⁹ illa e, an te spatium sit volandum aërem: nullas et re-
 gat, qd sit ipso septem planetas, et longe sa sint stella in suo immenso
 et spensiori spatio; et hoc est dicendum sit aëre stellaru e tota i-
 stantia: qd quod de no aëre sita sere e de vocabulo igit stand
 e hia asserente aëre e 3^a ex notabiliori diversitate cuiusq⁹ spatio
 illorum, & dici pot, aëre e decem, i: aërem unum, septem Planetarum,
 quin stellatum, decimum Empyreum, nam fixatum, & cum mo-
 bile, ex sa do uident^r super⁹ aëre, iii stellata ipsum appellamus et
 cum mobile, ne cum sphaeram mobilem, seu verum mobilem, se-
 cundum Empyreum e immobile; qd aërem aërem pponat^r distincta
 aëre Planetarum, uident^r ppendentius ob min⁹ pfectam spatio, et
 ob notabilem diversitatem, et si accidentalit^r in aërem unius, et
 alterius spatio, ac in aëre cuiusq⁹ sit videt^r. Elige qd uolueris.

Quæres 2°. An aëre aëre sit fluida, et lo-
 ta; aërem e, aërem aërem e fluidum, et id de
 aëre dicit^r i: sit accidentalit^r et in solo no differat ab aëre. Sic
 igit^r 2°. aërem Planetarum e fluidum, et eundem no pfecte aëre,
 seu aëre est dividat^r in septem aëre, sicut in i: 1. Si 2°
 qd istas ex sara pag, Planetas, ut Saturnum, et alios, moveri p aëre,
 atq⁹ si aëre Planetarum eint fluidi, et Planetas in ipso sicut sunt moti,
 si mouerent^r planetas p aëre, sit aëre illis: qd n^o sit fluidi. I-
 stas qd planetas inferiores sape ascendunt sa superiores, et desce-
 dunt iteru, sicut e pones Mathias: qd si p aëre alio, que in sa-
 ly fluidis asserere uidet^r somnium, & fluidi sit aëre ad se as-
 cendat, et descendat.

Corroborat^r, qd legit^r qd ad unicum Saturni stellam,
 seu planetam, qd trii spatio in gloriozanti e sicut pua-
 rum, Deus specialim sollicitus, et fabricauit diu immensum orbem

et qd' huius sui moueri, ut illud moueri pueriam qd' id est ac im-
mum annulum i' hanc ad geomam uniam & minimam illi
inbrendam etia.

Di 2° qd' si celi planetarum sint Alidi, nec Alid
effluua, et influentia, neq' lux Alid p'aderet
fundissimum ipsum corpus Alidum, emp qd' nox est, ut n'
quodit mare fundissimum, & si adeo diaphana e' ma, iam
et noctu ex illa refluere lux Alid, que refluere a ma luna &
Stellaru: pro signu' e' d' Alid n' e' Alid qd' fluidu' aere. Nati
effluua, sum ex nulla diaphane diuorsificandi ma'iam talium Aloru'
a fluido aere, tum ex Alid oppore ind; nam qd' sum spatium dita-
tum firmamentum, id e' extensum, se expansum, qd' ite' dicitur
lum, id e' a Alid, ed qd' igne, & Jucundum concurrebat unde
q'q' et det ferre obtem integrum: qd' id q'nd' dicitur Alid
Alid, id e' Stellarum, et Impyreum, et Corpora alij Alid, n' ma:
qd' aut' dicitur Alid, rumq', agnere, p'uarari, id e' de aqua, dema-
tri, et aere dicitur. qd' eadem planeta motu suo tantum ederet
& aere, si celi illoru' brent aere; nati legia de subtiliorem ignu'
aere, & nati qd' aere; ni de sumam dicitur, et de uniformi-
tatem eiusd' temp' huius a prius: qd' etia

Diu 2°. Celi Stellarum e' Alidum. Inim' fer

Diabry in phycia hait 2° 2° p'pore 35 a no
L 7 i' p'lo alij; nobis in' adhaera L. Lemery anno 2° d' u' ma
q' 4° arti 2° L. Maurus 2° q' 5°, et innumeri alij. p'pore
L^o qd' q' fluiditate celi stellati nullum ex superioribus sumit, neq'
on' itat ex sacra pag, neq' unijm obseruatus e' p'pore, aut d'f-
corus; aut uarietas alij in stellaru' motu, neq' u'ebet assignare
suam Alidum, i' in eod' oes stellar' sint, q'z alia alij sint in-feri-
ores, aut superiores, neq' soliditas celi stellati impedit alij, q'z u'ea,

influentias, aut eorum huj, q si oia sit, nec. Et illudam sit ce-
 lum stellatum, nardio e adeo diaphenu, ut ab eo lux solij noscu de-
 flectoret in terram, put ab stellis reflectit. qd nullu e lunum
 ex q luce stellati dilati fluidum.

pendit qd si stella sit tamq aurei fluidi in
 suo loco fixo, tunc unius diei (ali motu) sufficit
 ad movenda regulariter stella ges, et n assignabitur (ai stella hui
 prium movend, ut pinde facilius saluabitur qm stella orientis, qe,
 et qm stella solarij est tempore parrat tam exiguum circulum die
 illud inensum. qd datur necessitas ad hoc ut illum stellati sit. pldu.
 Et id novu stelle uide sint in celo stellato, aut comete in illo, du-
 bitant, et nant multi qd L. Musca, sit en infra illum stel-
 latu uia sit siba.

Quo d' illum impureum e illudum in circulum
 luti parietem, interiori aut spatum, e aut puris-
 simo reflectum, et ad respiracion, ac loquion Beoru' accommodatissim.
 e luy hia ex abro fix deducta, qd se sedes Beatoru' e, et ipsorum
 illud corpus, ac fixu. Kavi det e accommodata siba, et fixa. que
 nam aut e figa impurei, qdrua, et raly, ac n' illu a legoria, neg
 ex qd neg ni stat loco, ut i multj ait L. Ghorj, uis. Sicut in
 aliqui figam impurei sin spm interiorem, et iuxtam, si qd nota
 uisat en in spotalis. Cuius in qdro posita: uim hanc pat; b
 p quadri figam significari in firmitatem, et perpetuam duracionem
 celestis ciuitatis, ac punde hoc e intelligend a legoria, put pla alia, que
 e dem dicunt de celesti ciuitate. Sicut alijs e figa rotunda,
 qd e fortissima, et i uita se heat suum contruon, ad hoc firmis-
 sima e.

Illud in dubij hic met qd' ciuitas Beoru' sit figa ro-
 tunda, et si figa qd' rale, quodret alijs qd' rone.

versus p̄m q̄ ad nos miat̄ d̄a Luitor, an versus nr̄um orientem,
 an versus nr̄um ad occidentem, an ad Austrum? na
 si in ḡbit̄ ex d̄o p̄ibus et in orb̄ibus s̄nt Beati in glorios̄i Corp̄-
 ribus q̄m̄o Beatus q̄ s̄uor̄ in orientali p̄e, videbit̄ xp̄m̄
 et Beatissimam virginem, ac Dēs aliq̄, q̄ v̄ḡ s̄uor̄ in p̄e
 occidentali, esse sp̄a Civitatis s̄t munda, esse ḡrata?

videtur q̄ dicendum p̄prium locum, et Civitatem Be-
 atorū ē sp̄a ḡratae, s̄t debeat̄ in r̄a n̄o s̄io, et
 in ḡda speciali p̄e s̄m̄ debeat̄ s̄ere n̄ p̄sumus, ni p̄ reuelac̄em et b̄
 stitū corporeis videri aḡbet̄ Deo xp̄m̄ D̄, Beatissimam virginem, et
 Dēs aliq̄, et p̄e ad viciniam loqui; ad hoc aut̄ n̄t̄ s̄at̄, q̄ s̄ue-
 xa pars inferior, s̄ superior Empyrei, s̄ca adēte sumpta, s̄t m-
 tunda, aut ḡrata, v̄sum̄bet̄ en̄ ēē p̄t̄, nam c̄a ḡm̄bet̄ spheram
 s̄ari p̄t̄ tam spheram alia mayor, q̄m magnū ḡratum ilam̄ intra se
 it̄r̄m̄: Videndum̄ q̄o, Empyreum q̄ ad nos, et versus terram ēē
 sp̄a munda, cor̄it̄ en̄ undeḡḡ interioris spheras s̄e; q̄ ad p̄e
 v̄o superiorem, et iuxtam, n̄ ḡtat̄ in ḡna sp̄a s̄erminat̄; istas
 aut̄ s̄m̄ Beatorū ēē ḡratum, s̄t exstare versus unam en̄ p̄m, ac
 latus unum, q̄ Deus s̄it, et mortales s̄et, p̄t̄ s̄et aliter, ingri-
 tado, et laborio desiderat̄ima huius Civitatis.

Queres 3°. An reliq̄ Corpora Celestia sint fluida,
 An solida? Respondū 1°. Ill̄ ē Corpus fluidū
 et liquidum, ignis intra se, et suum Centrum s̄t miē magis s̄-
 t̄o; ita s̄e s̄i M̄stia, et s̄t̄i, et quō ē, q̄ ut iam s̄en-
 dimus, et late p̄bat̄ s̄. s̄ory s̄at̄ s̄. s̄o 2° s̄p̄e s̄i. Ill̄ ē v̄s ignis,
 q̄ ē fluidus et liquidus; deinde intra se ipsūm r̄t̄ m̄m̄ h̄am, in q̄
 separati: q̄ s̄t̄i r̄t̄ intra se aliq̄; q̄ p̄e em̄ d̄i p̄t̄ aurū igneum,
 s̄t ignis aureus, et s̄t̄i aurum liquidum intra imensū ignem. Di-
 cendum 2°. Luna, Venus, Mercurius, Mars, Sup̄ior et s̄e